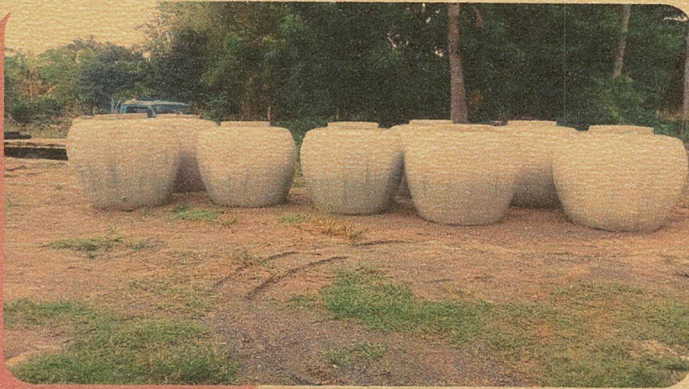

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน

จัดทำโดย กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม

สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน

อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์จากอดีตของท้องถิ่นนั้นๆ แล้วพัฒนาความรู้ นั้นเพื่อใช้ประกอบ การดำรงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ภูมิปัญญาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์เป็นกลวิธีหรือเทคนิคในการนำเอาความรู้มาใช้ งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ลักษณะของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญดังที่ผู้รู้ได้อธิบายไว้ ดังนี้

๒.๑ ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นมี ๔ ลักษณะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์. ๒๕๓๖ : ๒๓๖)

๒.๑.๑ ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์นั้น ในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดียวไม่พอ ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างไร

๒.๑.๒ การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและการกระจายความรู้ โดยการนำความรู้มาบริการคนอื่น เช่น หมอพื้นบ้าน สั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆหนึ่ง ซึ่งมี กระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคนหนึ่งสามารถสร้าง หมอคนอื่นๆ ต่อมาได้อย่างไร

๒.๑.๓ การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา แต่พบว่า มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เราต้องเข้าใจ กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คน อีกรุ่นหนึ่ง

๒.๑.๔ การสร้างสรรค์ การปรับปรุงระบบความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

๓. ความสำคัญของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญต่อชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชน ดังต่อไปนี้(สมจิตร พรหมเทพ. ๒๕๔๓ : ๖๗ - ๖๘)

๓.๑ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่อดีตอันยาวนานจนกลายเป็นวิถีชีวิต ประจำวันของตนเอง และชุมชนตลอดมา

๓.๒ เป็นมรดกทางสังคมที่ได้จากการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน

๓.๓ เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ ทางวิทยาศาสตร์

๓.๔ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

๓.๕ เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของชุมชน ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ แบบพึ่งตนเองของชุมชน

๓.๖ ช่วยเพิ่มความสมดุลระหว่างธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมกับประชาชน

๔. ประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑ : ๒๔-๒๕) ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๐ ประเภท ดังนี้

๔.๑ เกษตรกรรม หมายถึง ความรู้ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะและ เทคนิคด้าน เกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น

๔.๒ อุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูป ผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภค อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้

๔.๓ แพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนใน ชุมชนด้วย สมุนไพรและรักษาโรคแบบโบราณ

๔.๔ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างสมดุลและยั่งยืน

๔.๕ กองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสม และบริหาร กองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกใน ชุมชน

๔.๖ สวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของ คนให้เกิด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔.๗ ศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๔.๘ การจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้ง ขององค์กร ชุมชน ศาสนา การศึกษา ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ ในสังคมไทย

๔.๙ ภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย ตลอดจนทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๔.๑๐ ศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทาง ศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อ การประพฤติปฏิบัติ

๕. แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านมี ๗ ประการ ดังนี้ (เอกวิทย์ ณ ถลาง. ๒๕๔๐ : ๑๘๒ - ๒๔๖)

๕.๑ ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ คือ การใช้ความรู้และอุบายในการ ดำเนินชีวิตตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น การเลือก ที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่ การหาแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ การ ปลูกพันธุ์ไม้ไว้ในบริเวณบ้าน เป็นต้น

๕.๒ ภูมิปัญญาในการจัดเครือข่ายระบบความสัมพันธ์ การพึ่งพา

๕.๓ ภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

๕.๔ ภูมิปัญญาในด้านสมุนไพร - ยากลางบ้าน

๕.๕ ภูมิปัญญาในด้านโลกทัศน์ เป็นระบบรวบรวมความคิด ความอ่าน ความเชื่อ ทัศนคติ ที่บุคคลมี ต่อโลก มีต่อสังคมมนุษย์เป็นนามธรรมอยู่ในจิตสำนึกของบุคคลอันเกิดจากความคิดและอารมณ์ ซึ่งประสาน และก่อตัวขึ้นจากประสบการณ์ที่แต่ละคน ได้รับมา เช่น โลกทัศน์และชีวทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตาม ธรรมชาติ เป็นต้น

๕.๖ ภูมิปัญญาในการปลูกฝังคุณธรรม การกำหนดปทัสถาน และการรักษาของดุลภาพ ของสังคม

๕.๗ ภูมิปัญญาในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นๆใด จึงเป็นรากแก้วที่สำคัญให้ท้องถิ่นนั้นเจริญงอกงามอย่างมั่นคง ภูมิปัญญาของชาติพันธุ์หนึ่งอาจพัฒนาไปแตกต่างกับอีกชาติพันธุ์หนึ่งตามสภาพ แวดล้อมตามสภาพสังคมในท้องถิ่นนั้นที่สามารถปรับใช้ในการแก้ปัญหาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของสังคมนั้น ๆ ได้

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อ - นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายประวิทย์ ปองขุนทด	๕๘ หมู่ ๑๒ ต.ตะเคียน	มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการ เพาะปลูก กลัวยหอมทอง เพื่อการค้า จน ได้รับคัดเลือก ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเกษตรกรผู้ปลูกกลัวยหอมทอง
๒.	นายจารึก เติดขุนทด	บ้านหินลาด ต.ตะเคียน	มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการ เพาะปลูก ฝรั่งกิมจู
๓.	นายฉัตรฐกร เป่าจันทิก	ม.๘ ต.ตะเคียน	มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการ เลี้ยงวัวนม
๔.	นายวิวัฒน์ ซอสูงเนิน	ม.๕ ต.ตะเคียน	มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการ เลี้ยงวัวนม

ด้านการแพทย์ไทย

ที่	ชื่อ - นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางสมบุญรณ์ โมงขุนทด	หมู่ ๑๖ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการนวดไทย
๒.	นางลัดดอน เมืองขุนทด	หมู่ ๑๖ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการนวดไทย
๓.	นางเจริญศรี ฟันสูงเนิน	หมู่ ๗ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการนวดไทย
๔.	นางดาริน พุดขุนทด	หมู่ ๑๕ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการนวดไทย
๕.	นางภาวนา มักขุนทด	หมู่ ๑๕ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการนวดไทย

ด้านหัตถกรรม

ที่	ชื่อ - นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นางศิริพร หวังดีกลาง	หมู่ ๒ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการเย็บปักถักร้อย
๒.	นายกงเกลียว มุงขุนทด	หมู่ ๑๒ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการทำหนังสัตว์
๓.	นายไพรัตน์ เทียนขุนทด	หมู่ ๕ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการทำอ่างบัว
๔.	นายณรงค์ เพ็ญรุ่งเหลื่อม	หมู่ ๑๕ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการปั้นโอ่ง

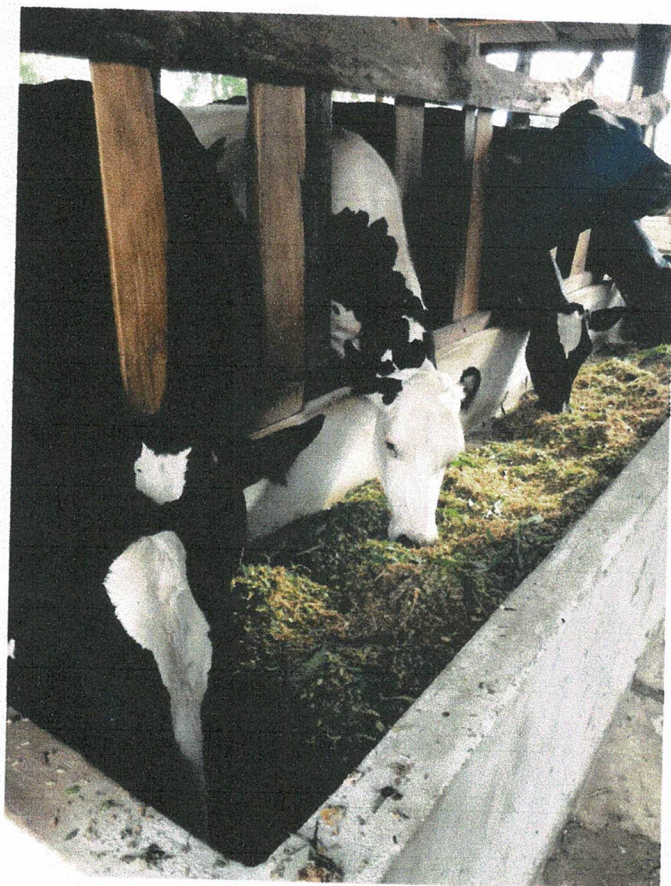
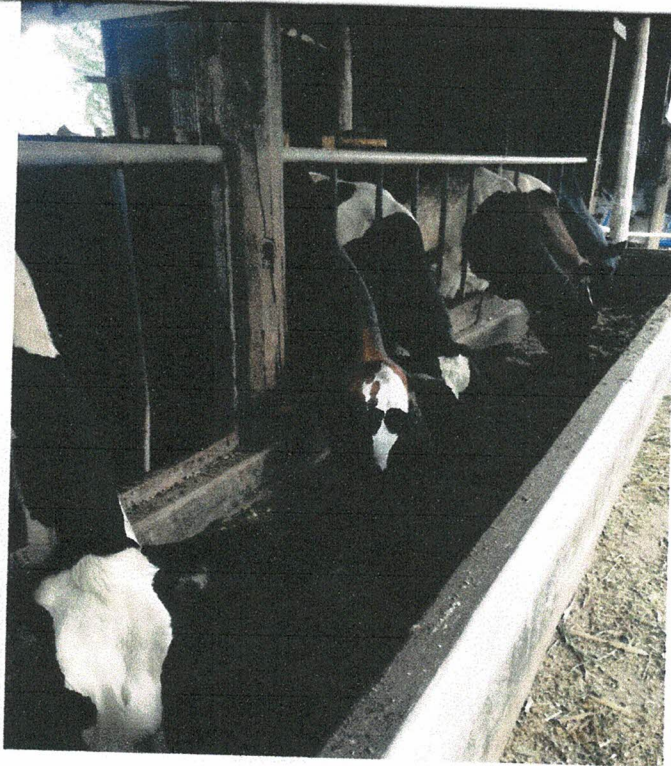
ด้านอุตสาหกรรม (ปีงบประมาณ ๒๕๖๗)

ที่	ชื่อ - นามสกุล ประชาชนชาวบ้าน	ที่อยู่	ภูมิปัญญา
๑.	นายคำผอง สิงห์สูงเนิน	หมู่ ๑๖ ต.ตะเคียน	มีความรู้ด้านการสานเตียงจากไม้ไผ่

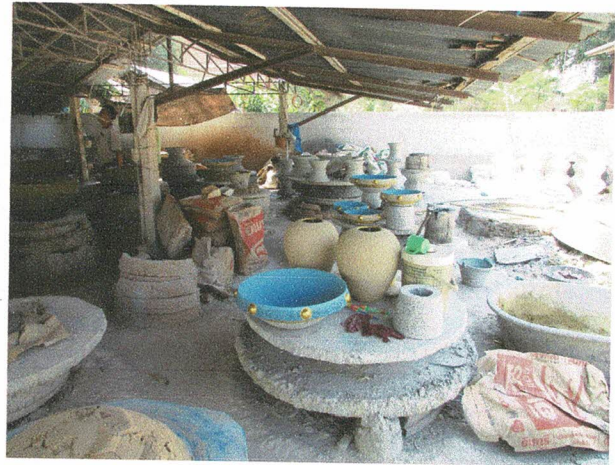
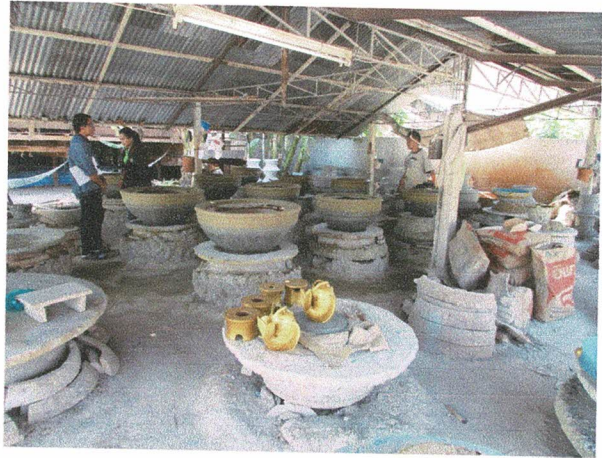
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม
บ้านหินลาด ต.ตะเคียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม
การเลี้ยงโคนม หมู่ ๘ ต.ตะเคียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม
การทำอ่างบัว หมู่ ๕ ต.ตะเคียน

อ่างบัวหินขัด

อ่างบัวหินขัด ได้มีการทำที่บ้านหนองมะม่วงหมู่ที่ 5 ตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา การที่มาใช้ชื่อ “อ่างบัวหินขัด” เพราะลักษณะของผลิตภัณฑ์เป็นรูปลักษณะปากกว้าง ก้นลึกเป็นรูปร่างลักษณะการใช้ส่วนมากจะใช้ประดับตกแต่ง ซึ่งเป็นการประดับตกแต่งในการจัดสวนหรือประดับบ้าน ประกอบกับมีการปลูกต้นบัวเพื่อเสริมความสวยงาม และอาจจะมีการเลี้ยงปลาสวยงามด้วย ส่วนคำว่า “หินขัด” นั้น ด้วยเดิมที่มีการจัดทำเป็นอ่างบัวซีเมนต์ แต่ภายหลังได้มีการพัฒนาเพื่อให้สวยงาม โดยการนำเอาหินขัดมาผสมทำให้เกิดความสวยงามขึ้น จึงใช้ชื่อว่า “อ่างบัวหินขัด” เพื่อแสดงถึงรูปลักษณะ ประโยชน์ใช้สอย และส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ชุมชนบ้านหนองมะม่วงเป็นชุมชนหลักที่ผลิตอ่างบัว “OTOP” เดิม นายบำเพ็ญ สนสุภาพ ได้ประกอบอาชีพปั้นโอ่งที่จังหวัดลพบุรีมาก่อน ต่อมาได้ย้ายและมาตั้งครอบครัวที่บ้านกุฉมวง ตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา และได้ดำเนินการปั้นโอ่งซีเมนต์ จนนายเพลินไพร สนสุภาพ ซึ่งเป็นบุตร ได้ดำเนินกิจกรรมต่อ เมื่อเริ่มมีการปั้นโอ่งซีเมนต์เพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของตลาดมีน้อยจึงมีความคิดว่าจะทำผลิตภัณฑ์อะไรที่สามารถจำหน่ายได้ตลอดปีเพราะโอ่งซีเมนต์นั้นจำหน่ายได้เป็นบางฤดูเท่านั้น จึงนำเอาซีเมนต์มาปั้นเป็นรูปแบบเช่นเดียวกับโอ่ง แต่จะมีเพียงครึ่งใบโดยจะมีปากเหมือนกับโอ่งที่เคยปั้น ขนาดเท่ากับโอ่ง ต่อมาจึงได้เปลี่ยนรูปแบบมาเป็นรูปร่างแต่ยังเป็นซีเมนต์ และสีสันทันยังไม่สวยงาม โดยมีสีเพียง 2 สี คือ สีแดงและสีปูนซีเมนต์ และได้นำเอาหินขัดที่ใช้ตกแต่งชุดม้านั่งมาผสมทำให้เกิดความสวยงามขึ้น จึงได้มีการเปลี่ยนรูปแบบและชื่อเรียกว่าเป็น “อ่างบัวหินขัด” เป็นต้นมา การนำเอาปูนซีเมนต์มาปั้นเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้และพัฒนามาเป็นเครื่องประดับตกแต่ง เพื่อให้เกิดความสวยงามแก่บ้านและสถานที่พักผ่อน มีการพัฒนาตลาดให้เข้ากับวัฒนธรรม โดยนำเอาตลาดตามความเชื่อมาประดิษฐ์ลงในอ่างบัว เช่น ลายมังกร ที่ส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นสัตว์โบราณ ให้ความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเรือน หรือลายหัวสิงห์และกระดุมทอง เป็นต้น

การเชื่อมโยงเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ตามความเชื่อของคนจีนโบราณ มีความเชื่อในเรื่องทิศทางการสร้างที่อยู่อาศัย หรือถ้ามีการสร้างแล้วก็สามารถแก้ไขให้เกิดเป็นสิริมงคลให้ความเป็นอยู่ร่มเย็นแก่ผู้อยู่อาศัย โดยมีการอาศัยน้ำและสัตว์มงคลมาตั้งประดับบ้าน เพื่อเรียกสิ่งดีๆ หรือขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกไป จนปัจจุบันมีความเชื่อถือแก่ผู้คนมากมายไม่เฉพาะแก่ชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีนเท่านั้น ยังมีอิทธิพลมาถึงคนไทยบางส่วนทั่วไป แม้ในหมู่บ้านและตำบลจึงทำให้อ่างบัวหินขัดซึ่งเป็นลวดลายสัตว์ที่เป็นมงคลได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

วัตถุดิบ

1. ปูนซีเมนต์
2. ทราย
3. สีสุน
4. ลวดผูกเหล็ก

วิธีการผลิต

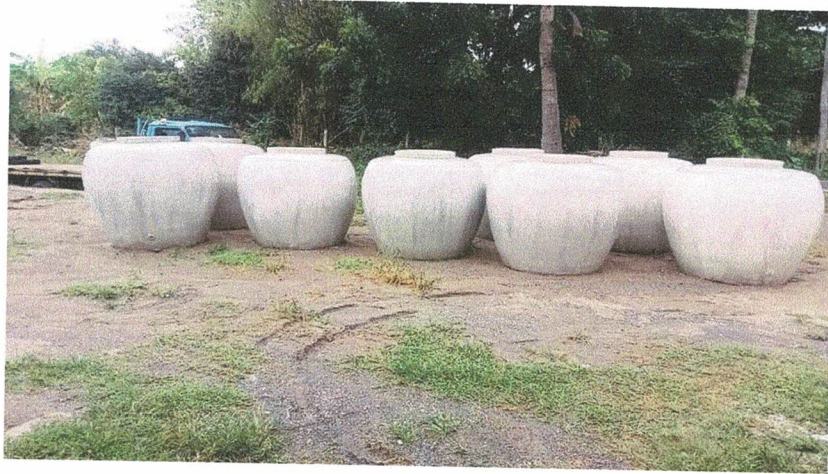
1. ตั้งแบบอย่างโดยมีแบบต่างๆ ตามความต้องการ
2. ก่อพื้นอย่างทิ้งไว้ให้หมาด
3. นำลวดมาผูกเพื่อให้อย่างมีความแข็งแรง
4. นำดินเหนียวมาทาแบบให้ทั่ว และนำปูนที่ผสมกับทรายแล้วมาก่อตามแบบ
5. ทิ้งไว้ให้หมาด จากนั้นถอดแบบขัดให้เรียบลงสีและทำลวดลาย

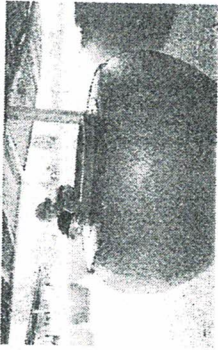
การกำหนดราคาของอ่างบัว แบ่งราคาขายตามขนาดและรูปแบบ เช่น อ่างบัวขนาด 50 เซนติเมตร ราคา 350 บาท อ่างบัวขนาด 90 เซนติเมตร ราคา 650 บาท อ่างบัวขนาด 1.20 เมตร ราคา 1,000 บาท ขาดังอ่างบัว มีหลายขนาด ตั้งแต่ราคา 200, 250, 500, 700 บาท ทูนมุนเวียนที่ท่านได้รับจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4,000 บาท ลูกค้าที่เป็นขาประจำที่สั่งสินค้าเป็นรายเดือนมีหลายจังหวัดด้วยกัน เช่น ขอนแก่น, มหาสารคาม, อุดรธานี, อุบลราชธานี, กาฬสินธุ์, พิษณุโลก, ร้อยเอ็ด เป็นต้น เมื่อปี พ.ศ. 2546 ได้สินค้า OTOP ได้เข้าประกวดที่จังหวัดอุดรธานี ได้รางวัลระดับ 4 ดาวมา ทำให้ท่านมีชื่อเสียงในสินค้าประเภทงานปั้นเรื่อยมาจนกระทั่งได้คัดแปลงสินค้าอีก 2 ชิ้น คืออ่างน้ำพุ และโหลน้ำพุ ที่มีความสวยและประณีตในงานฝีมือ และทำให้มีสินค้าออกจำหน่ายอยู่ตลอดเวลา

ในแต่ละเดือนจะมีร้านค้าสั่งซื้อสินค้าจากนายเพลินไพร เมื่อหักค่าแรงงาน ค่าวัสดุแล้วจะเหลือกำไรประมาณเดือนละ 5 หมื่นบาท จึงทำให้ฐานะทางครอบครัว ดีขึ้นเพราะเป็นสินค้าเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว นับเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้ในฝีมือการปั้นและเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ของชาวอำเภอด่านขุนทด

ในหมู่บ้านหนองมะม่วงมีการปั้นอ่างบัวเปิด 3 สาขา ที่บ้านตะเคียน 1 สาขา และที่จังหวัดชัยภูมิ 1 สาขา ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นพี่น้องของนายเพลินไพร สนสุขภาพ ทั้งสิ้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม
การทำปั้นโอ่ง หมู่ ๑๕ ต.ตะเคียน

การทำปากโอง

การทำลิโอง

ขั้นตอนการสาตโอง

การสาตโองประกอบด้วย ปูน น้ำ ไม้ กวาด (แข็ง) ผสมน้ำกับปูนซีเมนต์ และใช้ไม้ กวาด ขูด กวาดไปให้รอบภายในโอง

เคล็ดลับ ถ้าต้องการเพิ่มความมันวาวเรียบเนียน ของตัวโอง ต้องใช้ฟิล์มหนึ่งใน การลู่ไปบนตัวโอง ปูนที่เหลือจากการทำโอง นำมาทูลานไว้เพื่อทำโองในวันต่อไป **รุ่งเช้าเวลา 04.00 น.** จะต้องแกะกระดาน และแบบโอง ออกจากโอง นำมาเรียงไว้ที่ฐาน เพื่อจะนำมาตั้งแบบทำลูกโองต่อไป โองที่จะนำไปจำหน่ายต้องสาตข้างในด้วยซีเมนต์ให้ เรียบร้อยก่อน โอง 6 ลูกใช้เวลา ในการทำ ตั้งแต่เวลา 04.00 -12.00 น.ใช้เวลา 10 ชั่วโมง

ที่มา : ผู้ใหญ่บ้านกุดม่วง หมู่ 7
ผู้ใหญ่ม่วงพัฒนา หมู่ 13
ผู้ใหญ่นกุดม่วงพัฒนา หมู่ที่ 15
โรงงานโองของคุณมนตรี ชาญสูงเนินและครอบครัว

โรงงานโองคุณสมโภชน์ อุทุมพรและครอบครัว
ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ องค์การบริหาร ส่วนตำบลตะเคียน อำเภออำนาจชุมพร จังหวัด นครราชสีมา
โทร. 044 - 389984

การท่องเที่ยว เชิงการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้การปั้นโองใหญ่กุดม่วง

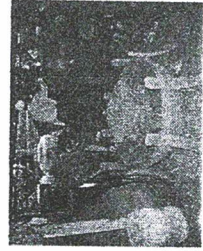
จัดทำโดย

ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียน
อำเภออำนาจชุมพร จังหวัดนครราชสีมา

แหล่งเรียนรู้การปั้นโอ่งใหญ่กุดม่วง

โอ่งใหญ่กุดม่วงเริ่มมีครั้งแรก

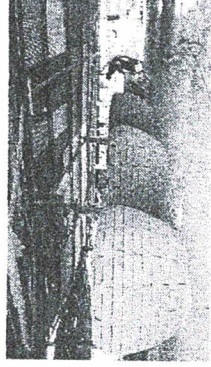
เมื่อ พ.ศ. 2503 โดยมีนายบำเพ็ญ สนสุภาพ เป็นผู้นำมาเผยแพร่ ปัจจุบันท่านได้เสียชีวิตไปแล้ว การทำโอ่งสมัยก่อนยังไม่มีพิมพ์ ใช้กระสอบเย็บต่อกันทำเป็นพิมพ์รูปโอ่ง แล้วเอาปูนฉาบภายนอก เมื่อโอ่งแห้งก็เอียง แกลบออก จากนั้นเทตุตโอ่ง เป็นอันเสร็จขั้นตอน จากนั้นนายหมุน มนขุนทด เริ่มนำมาคิดประดิษฐ์แบบพิมพ์ขึ้น โดยใช้เม็งงา นำมาตัดแปลงให้โค้งและใช้ปูนเทพเป็นแบบ และค่อยๆพัฒนาการขึ้นจนเป็นโอ่งใหญ่ที่สวยงามในปัจจุบัน วันนั้นขอแนะนำโอ่งของคุณมนตรี ชาญสุเนิน ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านกุดม่วง ตำบลตะเคียน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา สภาพโอ่งทำเป็นเพียง มุงสังกะสี

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำโอ่ง

ขั้นตอนการทำโอ่ง

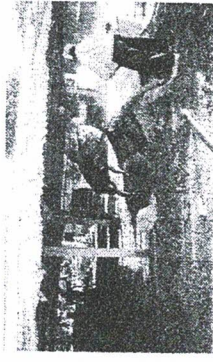
วิธีการทำ ชั้นที่ 1 ฐานโอ่งเป็นวงกลม ความกว้าง 1.20 เมตร พอปูนแห้ง ขึ้นแบบ โดยการใช้ดินเหนียวแปะติดกับพิมพ์ เพื่อให้แบบต่อดัดกัน เริ่มจากชั้นแรก 8 ตัว พอชั้นที่ 2 ก็วางแบบสลับหว่าง ไปเรื่อยๆ จนครบ 8 ตัว จากนั้นกว้าง ชั้นที่ 3-10 จนครบ

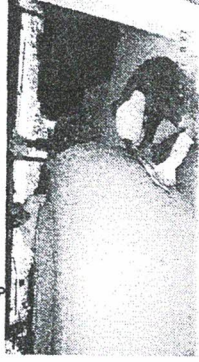
หลังจากที่ตบแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำกระดานที่เตรียมไว้มาวาง ให้เป็นรูปโอ่ง

ระหว่างที่กำลังตั้งแบบอยู่นั้นจะมีคนผสมดิน 2 คน ผสมดินกับน้ำสับให้แตกละเอียดจนเหนียวได้ที่ แล้วจึงนำดินที่ผสมมา ฉาบ แบบพิมพ์ที่ตั้งไว้ให้ทั่วตัวโอ่ง ใช้ดินประมาณ 8 ถึง/ลูก ชาวบ้านจะนิยมทำกัน 3 คน ต่อโอ่ง 6 ลูก

เตรียมหินปูนนำผสมให้เข้ากันจนเหนียว

ชั้นแรก หินปูน 35 ถึง , ทราย 5 ถึง , ปูน 5 ถึง , น้ำ 15 ถึง, ใส่ไข่ไว้ก่อนประมาณ 30 นาที เพื่อให้ปูนเข้ากัน จากนั้น ผสมปูนเข้ากัน แล้วนำมาฉาบตัวโอ่ง ลูกละ 4 ถึง โดยใช้เกียงขึ้น ปล่อยให้ไว้ประมาณ 40 นาที หรือตามอากาศ (ถ้าปูนแข็งตัวเร็วก็ขึ้นชั้นที่ 2 ได้เลย)

การขึ้นปูนชั้นแรก การขึ้นปูนชั้นที่สอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม
การทำนั้งสติก หมู่ ๑๒ ต.ตะเคียน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม
การสานเตียงจากไม้ไผ่ หมู่ ๑๖ ต.ตะเคียน

